

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Cdo/3/2020
Identifikačné číslo spisu: 1110231038
Dátum vydania rozhodnutia: 30.11.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Oľga Trnková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:1110231038.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Mgr. C., bývajúcej v V., zastúpenej JUDr. Mgr. Antonom Chromíkom, PhD., advokátom v Šenkviaciach, Chorvátska 199, IČO: 36 866 431, proti žalovanej Univerzite Komenského v Bratislave, so sídlom v Bratislave, Šafárikovo námestie 6, IČO: 00 397 865, o náhradu škody a nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 5C/155/2010, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 10. mája 2018, sp. zn. 9Co/466/2015, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 10. mája 2018, sp. zn. 9Co/466/2015 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1/ Okresný súd Bratislava I rozsudkom zo 14. marca 2012, č. k. 5C/155/2010-112 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyňi istinu v sume 4 855,95 € titulom náhrady škody, sumu 5 000 € titulom nemajetkovej ujmy a náhradu trov právneho zastúpenia k rukám právneho zástupcu žalobkyne vo výške 2 019,07 €, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Uplatnený nárok súd posúdil ako sekundárny právny nárok vzniknutý porušením právnej povinnosti, v súvislosti s ktorou vznikla žalobkyňi škoda, pričom skúmal splnenie všetkých zákonných predpokladov vzniku zodpovednosti, ako aj porušenie právnej povinnosti, existenciu škody a príčinnú súvislosť medzi porušením povinnosti a vznikom škody. Z vykonaného dokazovania mal preukázané, že žalovaná konala v rozpore s dobrými mravmi (§ 3 OZ), v rozpore s § 66 ods. 1 písm. e/ a § 69 ods. 1 zákona č. 131/2002 Z. z. a konala aj zmätočne, keď v čase, kedy mala žalobkyňa prerušené štúdium rozhodnutím z 31. 8. 2009 na obdobie od 31. 8. 2009 do 31. 12. 2009 a v tom čase nebola študentkou, žalobkyňa oznámila termín štátnej záverečnej skúšky z predmetu fyzioterapia, pre ktorý nemala akreditáciu. Týmto konala v rozpore s § 83 ods. 1, 7, 9, 13 zákona č. 131/2002 Z. z. a jednoznačne aj v rozpore s § 3 OZ, lebo žalobkyňa zavádzala o termíne štátnej skúšky a nezabezpečila ju. Žalovaná so žalobkyňou ani riadne nekomunikovala za účelom zabezpečenia ponuky riadne pokračovať v štúdiu podľa iného študijného programu v súlade so zákonom. Napokon žalovaná rozhodla o predĺžení prerušenia štúdia do 9. 3. 2010 s možnosťou pokračovať v štúdiu na inej vysokej škole s platnou akreditáciou magisterského študijného programu

Fyzioterapia a zároveň oznámila termín zápisu. Ďalej sa zaoberal existenciou škody, keď dospel k záveru, že v danom prípade predstavuje náhradu vecných nákladov a ušlého zisku vo výške 885,95 €, ktoré považoval za dôvodné a primerané. Následkom konania žalovanej, ktorá v rozpore s citovanými ustanoveniami nezabezpečila riadne a včas akreditáciu predmetu fyzioterapia, spôsobilo neumožnenie žalobkyni absolvovať vykonanie druhého opravného termínu štátnej skúšky v súlade s citovanými zákonnými ustanoveniami. Výlučne na základe snahy žalobkyne a jej spolužiakov, žalovaná zabezpečila ukončenie magisterského štúdia na inej vysokej škole - Slovenskej zdravotníckej univerzite, následkom čoho vznikli žalobkyni špecifikované náklady. Okrem vecných nákladov žalobkyni vzniklo aj právo na náhradu ušlého zisku v podobe ušlého zárobku za obdobie, o ktoré sa predĺžilo jej štúdium, keby inak bezprostredne po ukončení štúdia nastúpila do práce, pričom výška priemerného mesačného zárobku by bola 400 €, ktorá skutočnosť bola v konaní preukázaná listinnými dôkazmi. Pokiaľ ide o nemajetkovú ujmu, tento nárok posúdil podľa § 13 OZ, keď konaním žalovanej došlo k závažnému zásahu do psychickej a morálnej integrity osobnosti žalobkyne, do jej dôstojnosti, čo vyplýva zo zisteného skutkového stavu. Žalobkyňa prežívala pocity poníženia, krivdy, obáv z budúcnosti, stresu, hanby pred svojou rodinou a blízkymi vzhľadom aj na uvedené znevýhodnenie pri riadnom termíne záverečnej skúšky. Výšku priznanej nemajetkovej ujmy považoval vzhľadom na závažnosť porušenia zákonných ustanovení za primeranú. Teda uplatnený nárok vyhodnotil za dôvodný. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 OSP.

2/ Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 3. apríla 2014, sp. zn. 9Co/336/2012 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu zamietol a žalovanej nepriznal náhradu trov odvolacieho konania.

3/ Najvyšší súd SR uznesením zo 14. októbra 2015, sp. zn. 8Cdo/318/2014 uvedený rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Po preskúmaní veci dospel k záveru, že odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu nezodpovedá citovanému ustanoveniu § 157 ods. 2 OSP a právu účastníkov na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie. So zreteľom na uvedené mal za to, že dovolanie (žalobkyne) je podľa § 237 písm. f/ OSP opodstatnené, a preto z tohto dôvodu napadnutý rozsudok zrušil a nezaoberal sa ďalšími v dovolaní uplatnenými dovolacími dôvodmi (§ 241 ods. 2 písm. b/, c/ OSP).

4/ Krajský súd v Bratislave (v poradí druhým) rozsudkom z 10. mája 2018, sp. zn. 9Co/466/2015 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu zamietol a žalovanej priznal náhradu trov celého konania v rozsahu 100%. Poukázal na to, že pri nároku na náhradu škody a ušlého zisku podľa § 420 OZ sa vyžaduje splnenie uvedených zákonných predpokladov. Pri namietanom porušení § 87 ods. 2 zákona o vysokých školách odvolací súd nezistil porušenie právnej povinnosti žalovanou, ktorá si svoju povinnosť, vyplývajúcu z tohto ustanovenia splnila, keď zabezpečila, aby žalobkyňa mohla štúdium svojho študijného programu ukončiť na Slovenskej zdravotníckej univerzite, čo preukazuje list dekana LF UK z 10. 3. 2010 v spojení s rozhodnutím o prestupe z 11. 3. 2010, vydaného dekanom Slovenskej zdravotníckej univerzity. Na splnení tejto povinnosti nemení nič skutočnosť, že k nej došlo za výraznej spolusúčinnosti dotknutých študentov, v snahe riešiť vzniknutú situáciu. Bez súčinnosti žalovanej by úspešné zabezpečenie možnosti doštudovať študijný program Fyzioterapia na Slovenskej zdravotníckej univerzite pre žalobkyňu nebolo možné a nebolo sporné, že žalobkyňa aj štúdium na tejto vysokej škole úspešne dokončila. Napokon akreditácia pre študijný program Fyzioterapia žalovanej skončila k 30. 9. 2009 a utváranie a uskutočňovanie študijných programov patrí do samosprávnej pôsobnosti vysokej školy ako súčasť akademických slobôd, z čoho odvolací súd vyvodil, že pokiaľ žalovaná nemala záujem takýto študijný program v budúcnosti uskutočňovať, nevznikla jej povinnosť žiadať o jeho akreditáciu. Samotná žalobkyňa zjavne očakávala, že výsledky akreditácie budú oznámené až na konci zimného semestra akademického roku 2009/2010, nie na jeho začiatku (vyplýva z odpovede dekana na jej sťažnosť). Spornou v konaní bola otázka porušenia povinnosti žalovanej poskytnúť žalobkyni tretí opravný termín štátnej skúšky, keď nie je sporné, že žalovaná poskytla žalobkyni vykonanie riadneho a prvého opravného termínu skúšky, na ktorých neuspela. Termín štátnych skúšok pritom určuje dekan vysokej školy a štátna skúška prebieha pred skúšobnou komisiou. Dekan fakulty bol oprávnený určiť termín skúšky len po dobu trvania akreditácie, keď druhý opravný termín sa mohol uskutočniť najneskôr do 30. 9. 2009, čo sa nestalo (dekan v tom čase nemal vedomosť o termíne ukončenia

akreditácie pre študijný program Fyzioterapia). Preto neposkytnutím tretieho termínu (druhého opravného) na vykonanie štátnej záverečnej skúšky žalovaná vo vzťahu k žalobkyňi porušila svoju právnu povinnosť plynúcu z čl. 24 ods. 4 Študijného poriadku LF UK a z ktorého dôvodu ani odvolací súd nezisťoval, či došlo k porušeniu prevenčnej povinnosti podľa § 415 OZ žalovanou. Napriek zistenému porušeniu uvedenej právnej povinnosti odvolací súd bol toho názoru, že zodpovednosť žalovanej za škodu a ušlý zisk podľa § 420 OZ žalobkyňi nevznikol, a to z dôvodu, že nedošlo k súčasnému naplneniu všetkých zákonných predpokladov, osobitne predpokladu príčinnej súvislosti medzi porušením právnej povinnosti a žalobkyňou uplatňovanou škodou (ušlým ziskom). Ďalej odvolací súd rozobral otázku príčinnej súvislosti a uviedol, že žalobkyňa v prípade vecnej škody a ušlého zisku tvrdila, že škoda jej mala vzniknúť ako dôsledok porušenia povinnosti žalovanou tým, že jej neposkytla aj tretí termín (druhý opravný) na vykonanie štátnej záverečnej skúšky, t. j. ak by žalovaná neporušila svoju právnu povinnosť stanoviť jej tretí termín, ňou uplatňovaná škoda a ušlý zisk by jej neboli vznikli. Tento záver ale podľa názoru odvolacieho súdu neobstojí, lebo ku vzniku tvrdenej škody a ušlého zisku by nedošlo len za predpokladu, ak by k neporušeniu právnej povinnosti žalovanou pristúpili ešte ďalšie súvislosti, a to samotné (úspešné) vykonanie skúšky žalobkyňou na treťom termíne, čo by znamenalo úspešné zavŕšenie štúdia. Na to, aby žalobkyňi nevznikla škoda, by nepostačovalo len samotné určenie tretieho termínu štátnej skúšky, musela by k tejto okolnosti pristúpiť ďalšia, t. j. medzi porušením právnej povinnosti žalovanou a tvrdeným vznikom škody nie je daný priamy bezprostredný súvis. Osobitne v prípade ušlého zisku v sume 4 000 € považoval za nutné uviesť, že ušlý zisk predstavuje ujmu, ktorá spočíva v tom, že u poškodeného v dôsledku škodovej udalosti nedošlo k rozmnoženiu majetkových hodnôt, hoci sa to dalo očakávať. Ušlý zisk sa neprejavuje zmenšením majetku, ale stratou očakávaného výnosu. Nestačí pritom iba pravdepodobnosť rozmnoženia majetku, len všeobecné tvrdenie o zmarení možnosti získania ušlého zisku bez ďalšieho nemôže byť základom pre vznik nároku na náhradu ušlého zisku, a to ani v prípade, ak by bol dôsledkom protiprávnej udalosti. Zákon nezakladá vznik nároku na ušlý zisk paušálne a automaticky, dôkazné bremeno ohľadom naplnenia podmienok vzniku zodpovednosti za ušlý zisk zaťažuje poškodeného, t. j. žalobkyňu, ktorá mala preukázať konkrétne skutkové okolnosti vedúce k záveru, že ušlý zisk by skutočne vznikol. Nepreukázanie takýchto skutočností má za následok, že ušlý zisk, ktorého sa poškodený domáha, je len hypotetický. Žalobkyňa v konaní nešpecifikovala konkrétne pracovné miesto, ktoré mala mať zabezpečené tak, aby bolo možné posúdiť opodstatnenosť jej tvrdenia, a tým následne dôvodnosť takto uplatneného nároku na ušlý zisk. Pokiaľ ide o nemajetkovú ujmu v súvislosti s tvrdeným diskriminačným konaním, odvolací súd podrobne poukázal na špecifikum antidiskriminačných sporov a dôkaznú povinnosť v týchto sporoch. Po opätovnom preskúmaní spisového materiálu vo vzťahu k žalobkyňou tvrdenému diskriminačnému konaniu žalovanej došiel k záveru, že k diskriminácii žalobkyne v označených prípadoch nedošlo, keď táto síce označila skutočnosti, na základe ktorých došlo podľa nej k diskriminačnému konaniu, avšak neuviedla, čo malo byť pohnútkou údajného diskriminačného konania zo strany žalovanej voči nej a rozviedol, v čom spočíva diskriminácia. Podľa názoru odvolacieho súdu ani v prípade uvedeného žalobkyňou pod písm. b/ nemožno automaticky vykladať ako prejav diskriminačného konania, keď chýba už uvedená pohnútkou diskriminačného konania žalovanej. Bez ohľadu na existenciu uvedeného neoprávneného zásahu žalovanej do osobnostných práv žalobkyne, podľa názoru odvolacieho súdu tento nebol objektívne spôsobilý ohroziť vážnosť v spoločnosti, česť či dôstojnosť žalobkyne v spoločnosti. V konaní žalobkyňa neprodukovala také dôkazy, ktoré by preukazovali, že jej dôstojnosť či vážnosť v spoločnosti bola znížená v značnej miere, a to z rozvedených dôvodov. Odvolací súd sa nestotožnil ani s tvrdením žalobkyne o neplnení si základného poslania žalovanej vo vzťahu k neposkytnutiu jej vzdelania. Skutočnosť, že magisterské štúdium žalobkyňa úspešne nezavŕšila na LF UK, nebola zapríčinená výlučne len stratou akreditácie, ale tiež faktom, že žalobkyňa nestihla úspešne vykonať záverečnú štátnu skúšku v riadnom termíne a ani na opravnom termíne ešte v čase, keď žalovaná potrebnou akreditáciou disponovala. Stav, ktorý nastal po strate akreditácie študijného programu Fyzioterapia, bol teda výsledkom „zlyhania“ žalovanej, ale aj samotnej žalobkyne. O trovách konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1, 2 CSP v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP.

5/ Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa, a to - podľa § 420 písm. f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. a/, b/ a c/ CSP. Následne v časti - Odôvodnenie - podrobne rozviedla skutkový

stav predmetnej veci a špecifikovala ňou uplatnený nárok. Ďalej v zhrnutí dôvodov dovolania citovala dôvody dovolania, poukázala na rozhodnutie najvyššieho súdu, sp. zn. 8Cdo/318/2014 zo 14. októbra 2015, z ktorého závery citovala. Podľa nej odvolací súd nesprávnym procesným postupom porušil jej práva na spravodlivý súdny proces a v rozpore s judikatúrou NS SR (sp. zn. 4Cdo/319/2008) zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie bez riadneho zopakovania dôkazov, ktoré by ho oprávňovali k iným právnym tvrdeniam a znemožnil jej nesprávnym postupom, aby uskutočňovala procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Následne poukázala v jednotlivých bodoch dovolania na tvrdenia vyplývajúce z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie, keď podľa nej odvolací súd nesprávne posúdil, či mohla dôvodne očakávať zväčšenie svojho majetku. Domnievala sa, že v konaní boli produkované dôkazy, ktoré preukazujú, že mohla dôvodne očakávať úspešné ukončenie štúdia, ako aj ďalšie zamestnanie. Nepochybným dôkazom je nielen dosahovaný vážny študijný priemer známok 1, 21, ale najmä úspešné zloženie štátnej skúšky na Slovenskej zdravotníckej univerzite. Vyjadrila sa aj k ďalším dôvodom uvedeným v odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu, ktoré nepovažovala za správne. Odvolací súd mal tiež zopakovať výsluch svedkyne Y., keď ho chcel inak vyhodnotiť, ako súd prvej inštancie. Odvolací súd z jasných dôkazov nedal konkrétnu odpoveď na to, z akých dôvodov zmenil rozhodnutie prvostupňového súdu. Ďalej reagovala na riešenie problematiky kauzálneho nexu, v ktorej súvislosti poukázala na citované rozhodnutia NS ČR. Citovala príslušné ustanovenia zákona o vysokých školách a CSP vo vzťahu k náležitostiam odôvodnenia rozsudku, vykonávania a hodnotenia dokazovania a jeho zopakovania a doplnenia odvolacím súdom. V tejto súvislosti citovala závery vyplývajúce z rozhodnutia NS SR, sp. zn. 2Cdo/183/2008. Následne rozobrala problematiku ušlého zisku a jeho charakteristiky, v ktorej súvislosti citovala závery vyplývajúce z rozhodnutí NS SR, sp. zn. 5Cdo/195/2015, 4Cdo/319/2008 a problematiku straty akreditácie a jej následkov. Ďalej v časti arbitrárnosť rozhodnutia znovu poukázala na nesprávny postup odvolacieho súdu vo vzťahu k dokazovaniu a odôvodneniu rozhodnutí. Odvolaciemu súdu vytkla porušenie ústavného princípu právnej istoty v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy a porušenie práva účastníka súdneho konania na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a porušenie práva na rovnosť, keď odvolací súd na základe skutkových okolností, ktoré sú dokázané v spise, zaujal nesprávny právny názor a zároveň nesprávne vyhodnotil skutkové okolnosti v rozpore s dôkazmi obsiahnutými v spise. Situácia zo spisu je jasná. Dovolací súd v rozhodnutí, sp. zn. 8Cdo/318/2014 dospel k záveru, že predchádzajúci rozsudok odvolacieho súdu nezodpovedá právu na spravodlivé súdne konanie, odvolací súd sa týmto rozhodnutím neriadil, i keď bol ním viazaný. Navrhla, aby dovolací súd zmenil rozsudok krajského súdu tak, že potvrdí rozsudok súdu prvej inštancie a prizná jej náhradu trov konania.

6/ Žalovaná v písomnom vyjadrení navrhla dovolanie ako nedôvodné zamietnuť.

7/ Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ event. „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod (§ 420 písm. f/ CSP) zároveň aj dôvodné. Ak totiž dovolanie smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí z dovolacieho dôvodu uvedeného v § 420 CSP, potom existencia tohto dôvodu, t. j. existencia niektorej z väd uvedených v tomto ustanovení (spôsobujúcich tzv. „zmätočnosť“ rozhodnutia) znamená nielen splnenie podmienky prípustnosti dovolania, ale zároveň zakladá bez ďalšieho aj jeho dôvodnosť.

8/ Z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1 CSP).

9/ Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah

súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestranom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

10/ K tomuto dôvodu prípustnosti dovolania treba uviesť, že ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že sudy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, musia sa zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. Garcia Ruiz v. Španielsko, Vetrenko v. Moldavsko, Kraska v. Švajčiarsko).

11/ Rovnako, podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“), riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

12/ Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jeho práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá so všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj so špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP.

13/ Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu.

14/ Podľa § 393 ods. 2 CSP v odôvodnení rozhodnutia odvolací súd uvedie stručný obsah napadnutého rozhodnutia, podstatné zhrnutie skutkových tvrdení a právnych argumentov strán v odvolacom konaní, prípadne ďalších subjektov, ktoré dôkazy v odvolacom konaní vykonal a ako ich vyhodnotil, zistený skutkový stav a právne posúdenie veci, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax; ustanovenia § 387 ods. 2 a 3 tým nie sú dotknuté. Odôvodnenie rozhodnutia senátu obsahuje aj pomer hlasov, akým bolo rozhodnutie prijaté.

15/ V odôvodnení svojho rozhodnutia sa teda odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

16/ Vychádzajúc z obsahu dovolania žalobkyne (podľa článku 11 ods. 1 Základných princípov CSP a ustanovenia § 124 ods. 1 CSP) dovolací súd ustálil, že podľa názoru dovolateľky, k zásahu do jej práva na spravodlivý proces došlo postupom odvolacieho súdu tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné, arbitrárne, nakoľko sa odvolací súd nedostatočným spôsobom vysporiadal s dôvodmi rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktorý jej nárok považoval za plne opodstatnený a uviedol, z akých dôvodov dospel k takémuto záveru. Odvolací súd jeho rozhodnutie zmenil a žalobu zamietol bez toho, aby dostatočne jasne, zrozumiteľne vysvetlil, z akých dôvodov, bez toho, aby riadne zopakoval dokazovanie, ktoré by ho oprávňovalo k iným nielen skutkovým záverom, ale aj k právnym tvrdeniam. V konaní bolo podľa nej preukázané, a to produkovanými dôkazmi, že ňou uplatnené nároky sú dôvodné a odvolací súd dostatočne nevysvetlil, prečo ich za dôvodné nepovažoval, teda prečo dospel k opačným záverom ako súd prvej inštancie a dôkazy, ktoré mala predložiť za účelom preukázania dôvodnosti nároku na ušlý zisk považovala dokonca za predloženie „nemožného dôkazu“. Napokon, odvolací súd sa neriadil závermi vyslovenými v rozhodnutí Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 8Cdo/318/2014, ktorý zrušil predchádzajúce rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorými bol viazaný.

17/ Teda žalobkyňa vo svojom dovolaní v súvislosti s prípustnosťou dovolania uplatnenou podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP v odôvodnení dovolania (okrem iného) namietala, že odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu nespĺňa atribúty jasného a zrozumiteľného odôvodnenia, odôvodnenie odkazujúce na nesprávne vyhodnotenú dokazovanie, a tým nesprávne zistený skutkový stav, nie na dôkazmi preukázanú skutočnosť, vykazuje jasné znaky arbitrárnosti.

18/ V súvislosti s predmetnou námietkou žalobkyne, dovolací súd, poukazujúc na ustanovenie § 383 CSP uvádza, že odvolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie, okrem prípadov, ak dokazovanie zopakuje alebo doplní. Ak má odvolací súd za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu zopakuje sám (§ 384 ods. 1 CSP). Na prejednanie odvolania nariadi odvolací súd pojednávanie vždy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, alebo to vyžaduje dôležitý verejný záujem (§ 385 ods. 1 CSP).

19/ Z vyššie citovaných ustanovení vyplýva, že ak odvolací súd v rámci preskúmania rozhodnutia súdu prvej inštancie dôjde k záveru, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie vykonané súdom prvej inštancie zopakuje. Uvedená povinnosť odvolacieho súdu vyplýva z princípu priamosti, ktorý v tomto prípade znamená, že odvolací súd nemôže dôkazy vykonané súdom prvej inštancie sám len prehodnotiť. O nové hodnotenie dôkazov ide tam, kde má odvolací súd iný názor na spoľahlivosť dôkazného prostriedku. Zároveň, ak chce odvolací súd vstúpiť do procesu modifikácie skutkového stavu, na ktorom je rozhodnutie súdu prvej

inštancie založené, obligatórne musí byť nariadené odvolacie pojednávanie (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 1279, 1287).

20/ Odvolací súd je ako riadny opravný súd súčasne aj skutkovým súdom. Úvahy odvolacieho súdu o správnosti skutkových záverov súdu prvej inštancie sú však značne obmedzené, pretože v zásade je viazaný skutkovým stavom zisteným súdom prvej inštancie. V prípade pochybností o jeho správnosti má možnosť dospieť k iným skutkovým záverom, ak tieto vyplývajú z poznatkov, ktoré odvolací súd získal tak, že opakovane vykonal súdom prvej inštancie alebo vykonal nové dôkazy. Podmienenie zmeny skutkových záverov ustálených súdom prvej inštancie opakovaním alebo vykonaním nových dôkazov vyplýva z požiadavky rešpektovať zásadu priamosti a ústnosti civilného konania, ktorá má pre odvolacie konanie rovnaký význam a následky, ako pre súd prvej inštancie. Zásada priamosti je dôležitá nielen pre zisťovanie skutkového základu rozhodnutia, ale aj pre odchýlenie sa od skutkových zistení súdu prvej inštancie. Pri opakovaní a doplnení dokazovania je uvedená zásada oproti konaniu pred súdom prvej inštancie ešte sprísnená, pričom pre opakovanie dôkazov platia tie isté procesné postupy, ako pri vykonávaní pôvodného dôkazu (rozhodnutie najvyššieho súdu z 26. septembra 2018, sp. zn. 4Cdo/98/2017).

21/ V posudzovanej veci dospel súd prvej inštancie k záveru, že žalobkyňou uplatnený nárok je v celom rozsahu dôvodný. K takémuto záveru dospel na základe vykonaného dokazovania, ktorým mal jednoznačne za preukázané, že došlo k porušeniu konkretizovaných právnych povinností upravených v aplikovaných zákonných ustanoveniach žalovanou, že žalovaná konala v rozpore s dobrými mravmi, v rozpore s citovanými ustanoveniami zákona o vysokých školách a k tomu všetkému konala aj zmätočne uvedeným spôsobom. Teda, že sú splnené zákonné podmienky zodpovednosti žalovanej za škodu vzniknutú žalobkyňi. Okrem škody vyhodnotil ako dôvodný aj nárok na náhradu ušlého zisku a náhradu nemajetkovej ujmy. Odvolací súd však rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu v celom rozsahu zamietol. Vychádzajúc z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu dospel k záveru, že nedošlo k naplneniu všetkých predpokladov vzniku zodpovednosti za škodu napriek tomu, že k porušeniu uvedených právnych povinností žalovanou došlo. Čo sa týka zodpovednosti za ušlý zisk, žalobkyňa podľa názoru odvolacieho súdu neunesla dôkazné bremeno vo vzťahu k preukázaniu jeho vzniku. Podľa názoru odvolacieho súdu nebolo preukázané ani diskriminačné konanie žalovanej voči žalobkyňi a za nedôvodný vyhodnotil aj nárok uplatnený titulom náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch.

22/ Odvolací súd teda dospel k odlišným skutkovým zisteniam ako súd prvej inštancie a od jeho skutkových zistení sa odchyľil a inak posúdil otázku (ne)unesenia dôkazného bremena žalobkyňou, čo sa týka všetkých ňou v konaní uplatnených nárokov na náhradu škody, náhradu ušlého zisku a náhradu nemajetkovej ujmy. Odvolací súd síce nariadil pojednávanie, zopakoval dokazovanie iba čítaním vymenovaných písomných dôkazov, ale bez toho, aby zopakoval, resp. doplnil aj dokazovanie vo vzťahu k uplatnenému nároku na náhradu škody, a to samostatne v jej jednotlivých zložkách žalobkyňou konkretizovaných, k nároku na náhradu ušlého zisku, pri ktorom inak vyhodnotil svedeckú výpoveď svedkyne Y., ale jej výsluch pritom nezopakoval, prípadne nedoplnil dokazovanie ďalšími dôkazmi. Nie zanedbateľnou okolnosťou pri tomto nároku by bolo aj posúdenie situácie na trhu práce vo vzťahu k ponuke a dopytu po zamestnaní fyzioterapeutov, keď napokon žalobkyňa pri výške uplatnenej náhrady ušlého zisku vychádzala z najnižšej hranice príjmu v tomto odbore a keď neboli v konaní spornými ani okolnosti týkajúce sa neskoršieho nástupu do zamestnania, ktoré odvolací súd v porovnaní so súdom prvej inštancie vyhodnotil opačne bez toho, aby sa riadne vysporiadal s dôvodmi takéhoto postupu. Jednak vo vzťahu k nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, keď súd prvej inštancie mal zisteným skutkovým stavom, vyplývajúcim z vykonaného dokazovania, na rozdiel od odvolacieho súdu, za preukázané, že konkretizované počínanie žalovanej vo vzťahu k žalobkyňi bolo spôsobilé vyvolať závažný zásah do psychickej a morálnej integrity osobnosti žalobkyne. Odvolací súd v porovnaní so súdom prvej inštancie nemal vykonaným dokazovaním za preukázané, že dôstojnosť žalobkyne, či jej vážnosť v spoločnosti bola znížená v značnej miere. Teda dospel k iným skutkovým záverom bez toho, aby dokazovanie doplnil, prípadne zopakoval a na základe toho svoj iný skutkový záver riadne a bez

pochybností vysvetlil.

23/ Predchádzajúce rozhodnutie odvolacieho súdu najvyšší súd zrušil uznesením, v odôvodnení ktorého podrobne rozviedol, aké nároky a na základe akých konkrétnych skutkových tvrdení žalobkyňa v konaní uplatňovala a ako odôvodnil svoje rozhodnutie odvolací súd, ktorý v porovnaní so súdom prvej inštancie dospel k záveru o ich nedôvodnosti. Odvolaciemu súdu pritom vytkol nedostatky v odôvodnení jeho rozhodnutia pri zisťovaní zodpovednosti za škodu, lebo neposkytuje odpovede na konkrétne a pre vec rozhodné otázky, že nereaguje na uvedenú časť žaloby a nedáva odpovede na konkrétne okolnosti žaloby. Teda trpí nedostatkom odôvodnenia, pokiaľ nedáva dostatočnú odpoveď na žalobou nastolenú otázku zodpovednosti žalovanej za škodu a ušlého zisku. Pokiaľ ide o nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, poukázal na to, že ho žalobkyňa spája s konkrétnymi skutkovými okolnosťami a záver odvolacieho súdu za uvedenej situácie o tom, že sa žalovaná nedopustila diskriminačného konania voči žalobkyňi, považoval za nepresvedčivý. Odvolaciemu súdu vytkol tiež, že v odôvodnení jeho rozhodnutia nemožno nájsť dôvody zmeny rozhodnutia súdu prvej inštancie v uvedených nárokoch na náhradu nemajetkovej ujmy a že chýba vysvetlenie, v čom bol právny názor súdu prvej inštancie z pohľadu odvolacieho súdu nesprávny. Napokon, že na nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu nemení nič ani záver, že konanie žalovanej nie je v rozpore s dobrými mravmi. Uvedené nedostatky odvolací súd neodstránil ani v odôvodnení napadnutého rozsudku, lebo jeho závery o nedôvodnosti žalobkyňou uplatnených nárokov vychádzajúce „len“ z dokazovania vykonaného súdom prvej inštancie (bez jeho riadneho zopakovania, prípadne doplnenia), na základe ktorých ale dospel odvolací súd k úplne odlišným skutkovým a aj právnym záverom, sú nepresvedčivé a nie dostatočne jasné a zrozumiteľné. Odvolací súd konštatoval, že nebol splnený ani jeden z predpokladov vzniku zodpovednosti za škodu, keď žalovaná splnila svoju povinnosť podľa § 87 ods. 2 zákona o vysokých školách, pri ktorom závere podľa názoru dovolacieho súdu riadne nevyhodnotil všetky okolnosti súvisiace s touto povinnosťou vyplývajúce zo skutkových zistení danej veci, presvedčivo nevyznieva ani jeho záver pri porušení povinnosti poskytnutia tretieho opravného termínu a následkov s tým spojených pre žalobkyňu vo vzťahu ku konštatovaniu aj jej „zlyhania“. Napokon nepresvedčivo vyznievajú aj závery týkajúce sa diskriminácie vzhľadom na okolnosti vyplývajúce z priebehu dvoch termínov štátnej záverečnej skúšky. Na tieto odvolací súd nedal v odôvodnení svojho rozhodnutia žiadnu jednoznačnú odpoveď. Dovolací súd tiež poukazuje na skutočnosť týkajúcu sa rozdielneho rozhodovania odvolacích súdov v skutkovo totožných veciach, a to vo vzťahu k plneniu si povinností žalovanou v porovnateľných situáciách.

24/ Na základe vyššie uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné a arbitrárne. Táto skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd dovolaním napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne. Preto dovolací rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

25/ Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

26/ Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.